[2018] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 421

ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸਕਸੈਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ECGC ਲਿਮਟਿਡ (ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗਾਰੰਟੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5681)

ਮਈ 18, 2018

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.ਜੇ.)

ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986:

ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 27 - ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ - ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਮਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫਰਮਾਨ - ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ (ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਦਾਰ) ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ - ਬੀਮਾਯੁਕਤ (ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ) ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਵਿਸ਼ਾ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

- ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਨਵੌਇਸ ਕੀਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਚਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭੁਗਤਾਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 27 - ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ- ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ – ਦਾਇਰਾ - ਕਿਹਾ: ਇੱਕ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਅਦਾਲਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਡਿਕਰੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ।

XXXXXX

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ : 1. ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ

ਨਾਲ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਦਾਰਥਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇ। ਉਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਏਗੀ। [ਪੈਰਾ 18] [429-C-E]

2. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ 24.4.2002 ਨੂੰ 11,875.75 ਯੂਰੋ ਦੇ 90% ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ 4,86,953 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ 'ਤੇ 6,33,653 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਆਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ 12.10.2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਰੋ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ NCDRC ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਖੰਡ 17 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਵਿਸ਼ਾ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਚਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਗਣਨਾ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, NCDRC ਨੇ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [429-G-H; 430-A-B]

3. ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਭਵ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੰਡ ਹੈ ਭਾਵ ਖੰਡ 17 ਜੋ ਵਿਆਜ ਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਖੰਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖੰਡ 17 ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਖੰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 12.10.2006 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। NCDRC ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27 ਅਤੇ 28] [434-E-H; 435-B]

XXXXXX

ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸਕਸੈਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ECGC ਲਿਮਟਿਡ (ਪਹਿਲਾਂ ਈ.ਸੀ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਲਿਮਟਿਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ 423

4. ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਰੀਦ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਇਨਵੌਇਸ ਕੀਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਚਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਲਾਗੂ

ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 11,23,906/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਨਵੌਇਸਡ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 29] [435-C-E]

ਫੋਰਸੋਲ ਬਨਾਮ ONGC, **(1984) Suppl. SCC 263: [1984] SCR 526 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1984] SCR 526	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 22

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5681

2015 ਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 614 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 20.10.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

XXXXXX

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਗੁਪਤਾ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਟਾਂਡਾਲੇ।

ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਭਰਤ ਸਾਂਗਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਬੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਦੁਸ਼ੀ ਗਰਗ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿੰਦਿਤਾ ਡੇਕਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਈਸ਼ਾ ਗੁਪਤਾ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ

-1, ਗੌਰਵ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਨੰਤ ਗੌਤਮ, ਆਕਾਸ਼ ਸਹਿਰਾਵਤ, ਵੀ. ਗੋਵਿੰਦਾ ਰਮਨਨ, ਸੋਮੂ ਪਾਲਿਤ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾਂ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਜੇ. 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ। (Leave Granted.)

2. ਇਹ ਕੇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'NCDRC' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ 2015 ਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 614 ਵਿੱਚ 20.10.2016 ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ NCDRC ਨੇ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

3. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਮਿਤੀ 27.07.2000 ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਨੰ. SCR0000093 ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜੋਖਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਖੰਡ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਘਾਟੇ ਦਾ 90% ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਸੀ-

<u>ਖੰਡ 13- ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ:</u> ਘਾਟੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 90% ਹੋਵੇਗਾ।

4. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਮੁਦਰਾ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਖੰਡ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ-

<u>ਖੰਡ 17 -ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਰ:</u> ਇਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮਾਂ ਅਤੇ ਘਾਟਿਆਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਚਲਾਨ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਉਸ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਅਵਮੁਲਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਘਟੀ ਹੋਈ ਦਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ।

<u>XXXXXX</u>

ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸਕਸੈਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ECGC ਲਿਮਟਿਡ (ਪਹਿਲਾਂ ਈ.ਸੀ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਲਿਮਟਿਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਜੇ.] 425

5. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚਲਾਨ ਨੰਬਰ 1, ਮਿਤੀ 01.04.2002 ਰਾਹੀਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਪਰਵੀਨਾ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ (NF) ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਲੈਡਿੰਗ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ 11875.75 ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਖੇਪ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਪੋਲਡੇਲ 27008966 ਮਿਤੀ 24.04.2002. ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਲ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ [ਵਿਕਰੇਤਾ] ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ 90% ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ 79.5% ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।

6. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ।

7. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਮਿਤੀ 12.10.2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਬੀਮਾਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ:

<u>ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ OPs ਨੂੰ 11875.75 ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 90</u>% (ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲੇਡਿੰਗ ਨੰ. ਪੋਲਡੇਲ 27008966 ਮਿਤੀ 24.04.2002) 24.7.2002 ਤੋਂ 12% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ (ਕਿਉਂਕਿ OPs ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ) ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਰਚਿਆਂ ਵਜੋਂ 3300/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

8. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਅਤੇ NCDRC ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਸੋਧ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਵੱਲੋਂ 12.10.2006 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ, ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2013 ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 34 ਨੂੰ

ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 24.04.2002 ਨੂੰ 11,875.75 ਯੂਰੋ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ 11,23,906/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

10. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:

"ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੋਰਮ ਨੇ 11,875.75 ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 90% ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, OP ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਵੀ ਯੂਰੋ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ OP ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੋਰਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 2006 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ 2013 ਤੱਕ ECGC ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। **ਹੁਣ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਧੀਨ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ECGC ਨੂੰ ਯੂਰੋ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ**

<u>ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਮੁੱਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ECGC ਨੇ ਇਸ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ECGC ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।</u>

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

11. ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ 2014 ਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 66 ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੁਬਾਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 2015 ਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 614 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ NCDRC ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ NCDRC ਨੇ 24.03.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

12. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ SLP (ਸੀ) ਨੰਬਰ 21085-86/2015 (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 2016 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6108-6109 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 11.07.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ NCDRC ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ- ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ 2012 ਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1792 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੂਰਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ 9 ਜਨਵਰੀ, 2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ

ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 21 (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 24 ਮਾਰਚ, 2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, 2015 ਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 614 ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ NCDRC ਨੇ ਮਿਤੀ 20.10.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਖੰਡ 17 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-

11. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਇਨਵੌਇਸ ਕੀਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਚਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ 11,23,906 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਨਵੌਇਸਡ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੋਵੇਂ ਫੋਰਮਾਂ ਨੇ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੰਬਰ 17 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਦਾਰਥਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

XXXXXX

14. NCDRC ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

15. ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

16. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੀਏ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ। ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 27 ਵਿੱਚ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 'ਲਾਗੂ ਕਰਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

'ਲਾਗੂ ਕਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਕਬਜ਼ਾ, ਡਿਲੀਵਰੀ, sequestration, fierifacias de bonisecclesiaticis ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ।

17. ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਧਾਰਾ 25, ਜੋ 15.3.2003 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ -

<u>25. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ-</u>

(1) ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਰਕੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਪਾਲਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਰੇਗਾ।

XXXXXX

(3) **ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ** ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਕਤ ਰਕਮ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

18. ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਕਸਦ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ

ਇਸਦੇ ਮੁੱਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਦਾਰਥਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇ। ਉਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਏਗੀ।

19. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ 24.7.2002 ਤੋਂ 12% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ 11875.75 ਯੂਰੋ ਦੇ 90% ਮੁੱਲ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਣਨਾ ਮੈਮੋ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ 17.4.2013 ਨੂੰ ਕੁੱਲ 25,76,883.00 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ 7,61,105.00 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ @ 71.21 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਰੋ ਜੋ 11,875.75 ਯੂਰੋ ਦਾ 90% ਮੁੱਲ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 24.7.2002 ਤੋਂ 24.4.2013 ਤੱਕ 18,12,478.00 ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

20. ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ 24.4.2002 ਨੂੰ 11,875.75 ਯੂਰੋ ਦੇ 90% ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ 4,86,953 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ 'ਤੇ 6,33,653 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਆਜ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ 12.10.2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਰੋ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ

ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ NCDRC ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਖੰਡ 17 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਵਿਸ਼ਾ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਚਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਗਣਨਾ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, NCDRC ਨੇ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

XXXXXX

21. ਫੋਰਮਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2006 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਲਈ ਗਣਨਾ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

22. ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਿਕਰੀ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਹੁਣ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ **ਫੋਰਸੋਲ ਬਨਾਮ ONGC** 1984 (Supp.) SCC 263 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਜੈਸਲਮੇਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢਾਂਚਾਗਤ ਡ੍ਰਿਲਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ONGC ਅਤੇ ਫੋਰਸੋਲ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ

ਯਾਨੀ ਫ੍ਰੈਂਚ ਫ੍ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਭੁਗਤਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। 1965 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫੋਰਸੋਲ ਨੇ ਉੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ/ਅੰਪਾਇਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ FF 1000 ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ 1517.80 ਦੇ ਬਰਾਬਰ FF 1000 ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ FF 1.033 ਦੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ 1.000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਫਾਰਮ ਬਾਰੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 07.05.1975 ਨੂੰ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

23. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੋਰਸੋਲ ਨੇ 1976 ਦੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 77 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ONGC ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ ਇਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੱਖ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ONGC ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ONGC ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਫੋਰਸੋਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਦਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮਿਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ -

XXXXXX

ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸਕਸੈਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ECGC ਲਿਮਟਿਡ (ਪਹਿਲਾਂ ਈ.ਸੀ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਲਿਮਟਿਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਜੇ.]

23. ਫੋਰਾਸੋਲ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਜਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਫ੍ਰੈਂਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਣਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਭਵ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

25. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ-

24. **ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਲਈ ਪੰਜ ਤਾਰੀਖਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।** ਇਹ ਤਾਰੀਖਾਂ ਹਨ:

(1) ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਜਦੋਂ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋ ਗਈ;

(2) ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ;

(3) ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ;

(4) ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(5) ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਜਦੋਂ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

25. ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਛੇਵੀਂ ਤਾਰੀਖ ਵੀ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੁਕਾਬਲਾ, ਅਰਥਾਤ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

XXXXXX

26. ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ-

70. ਇਹ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉਹ ਅਭਿਆਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੀਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਉਹ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਦੋ ਕੋਰਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਰਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਕਮ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਕਮ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤ

ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸੀਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦੂਜਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸਕਸੈਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ECGC ਲਿਮਟਿਡ (ਪਹਿਲਾਂ ਈ.ਸੀ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਲਿਮਟਿਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਜੇ.] 433

ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਐਕਟ, 1973 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਆਜ ਦਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦਰ ਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਆਜ ਦਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਬਾਕੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਜਿਹੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਫਰਮਾਨ ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਐਕਟ, 1973 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜੋ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ

ਇਸਦੇ ਅਪੀਲ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਦਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦਰ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਦਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੋਧ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਡਿਕਰੀ, ਅਪੀਲ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ।

XXXXXX

27. ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਭਵ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੰਡ ਹੈ ਭਾਵ ਖੰਡ 17 ਜੋ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਖੰਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਰੀਦ ਦ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ। 12.10.2006 ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ 24.7.2002 ਤੋਂ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖੰਡ 17 ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਖੰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 12.10.2006 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

28. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ NCDRC ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ NCDRC ਨੂੰ ਖੰਡ 17 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ। NCDRC ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

29. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਨਵੇਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਰੀਦ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਇਨਵੌਇਸ ਕੀਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਚਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਨਿਰਣਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 11,23,906/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਨਵੌਇਸਡ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਰ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

30. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ NCDRC ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ, ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi